

PROEFVRAGEN TOETS ACHTERGRONDEN

DE EINDTOETS BESTAAT UIT 5 VRAGEN (A EN B).

PER ONDERDEEL KAN MAXIMAAL EEN HALVE PAGINA WORDEN GEBRUIKT VOOR DE BEANTWOORDING.

ELK ONDERDEEL LEVERT MAXIMAAL 10 PUNTEN OP.

DIT DOCUMENT BEVAT 13 VOORBEELDVragen.

PROEFVRAGEN BIJ HFDST 2.

1. 'Een onrechtvaardige wet is geen wet', schreef Augustinus. Veel natuurrechtsaanhangers hebben hem dat nagezegd, van Thomas van Aquino tot John Finnis.

A. Waarom is de uitspraak innerlijk tegenstrijdig? Hoe kan deze tegenstrijdigheid worden weggenomen?

-De uitspraak is tegenstrijdig omdat enerzijds beweerd wordt dat een wet onmogelijk onrechtvaardig kan zijn terwijl anderzijds gesproken wordt over een onrechtvaardige wet
-De tegenstrijdigheid valt weg als het zelfstandig naamwoord wet (1^e keer) vervangen wordt door het zelfstandig naamwoord regel: een onrechtvaardige regel, is geen wet. De term regel staat dan voor een brede categorie gedragsvoorschriften, waarvan wetten een deelverzameling zijn.
-Wat de uitspraak van Augustinus uit wil drukken, is dat regels pas wetten zijn als ze minimaal ook rechtvaardig zijn (daarnaast moeten wetten bijvoorbeeld bekend zijn gemaakt of uitgevaardigd zijn door bevoegd gezag). Kortom: recht is per definitie rechtvaardig.

B. Leg uit hoe het beschrijvend rechtspositivisme denkt over de verhouding tussen wet en rechtvaardigheid

-Het beschrijvend rechtspositivisme is de opvatting dat een scherp onderscheid gemaakt moet worden tussen de vraag of recht bestaat en of recht rechtvaardig is en/of gehoorzaamd behoort te worden. Het recht zoals het is hoeft niet identiek te zijn met het recht zoals het behoort te zijn. Nog anders gezegd: positief recht is niet per definitie rechtvaardig.
-Het adagium van Augustinus beweert het tegenovergestelde: een regel kan alleen maar een rechtsregel zijn wanneer deze rechtvaardig is. Onrechtvaardige regels, zijn geen rechtsregels.
-Het beschrijvend rechtspositivisme staat dus lijnrecht tegenover Augustinus en het natuurrechtsdenken als het gaat om de verhouding tussen recht en moraal.

2. In Vijf Minuten Rechtsfilosofie (1949) schreef hoogleraar strafrecht en rechtsfilosoof Gustav Radbruch: "...er kunnen wetten zijn die zo onrechtvaardig zijn en zo schadelijk voor het algemeen belang, dat hun de gelding, sterker, het rechtskarakter ontzegd moet worden".

A. Is deze uitspraak verenigbaar met het natuurrechtsdenken? Leg uit.

-Ja.

-Het natuurrechtsdenken laat zich samenvatten in de zin: een onrechtvaardige wet, is geen wet. Of beter: een onrechtvaardige regel, is geen wet. Met andere woorden: een regel kan alleen maar een rechtsregel zijn wanneer deze rechtvaardig is.

-Radbruch beweert hetzelfde in deze uitspraak. Het is een typisch natuurrechtelijke uitspraak.

B. Is de uitspraak van Radbruch verenigbaar met het normatieve rechtspositivisme? Is zij verenigbaar met het descriptieve rechtspositivisme? Motiveer je antwoord.

-Zowel het normatief rechtspositivisme als het beschrijvend rechtspositivisme beweren dat het bestaan van recht niet afhankelijk is van de rechtvaardigheid of onrechtvaardigheid van de regel. De vraag of het recht bestaat, staat los van de vraag of het recht rechtvaardig is.

-Radbruch beweert het tegenovergestelde: een (zeer) onrechtvaardige regel, kan geen rechtsregel zijn.

-Beide vormen van rechtspositivisme staan dus lijnrecht tegenover Radbruch's positie.

Voor de beantwoording van deze vraag is niet strikt noodzakelijk ook het verschil tussen normatief en beschrijvend rechtspositivisme te behandelen. Dit verschil is:

-Het normatief rechtspositivisme stelt dat het bestaande recht gehoorzaamd behoort te worden, of het nu onrechtvaardig is of niet. Het beschrijvend rechtspositivisme ontkent dat er een dwingend verband is tussen het bestaan van recht en de gehoorzaamheidsplicht aan het recht. Volgens het beschrijvend rechtspositivisme kun je verdedigen dat je niet gehoorzaam hoeft te zijn aan onrechtvaardig recht, zoals rassenwetten.

PROEFVRAGEN BIJ HOOFDSTUK 7

3. Het determinisme is een filosofisch concept dat stelt dat elke gebeurtenis of stand van zaken veroorzaakt is door eerdere gebeurtenissen volgens de causale wetten die de wereld regelen en beheersen. Bij een radicale interpretatie (het harde determinisme) sluit dit de menselijke vrije wil uit.

A. Gaat het Nederlandse strafrecht uit van het harde determinisme? Leg uit.

Nee.

-Het Nederlandse strafrecht gaat uit van de veronderstelling dat mensen hun eigen wil kunnen bepalen.

-Dit blijkt uit het feit dat het strafrecht mensen in beginsel verantwoordelijk acht voor de keuzes die ze maken en dat het strafrecht mensen ter verantwoording roept en straft wanneer ze verkeerde keuzes maken.

-Als mensen hun eigen wil niet kunnen bepalen, doordat ze leiden aan een ziekelijke stoornis van de geest, dan zijn ze in het Nederlandse strafrecht ontoerekenbaar. Ze worden dan niet verantwoordelijk gesteld voor hun gedrag en niet gestraft.

B. Sluit het harde determinisme uit dat mensen handelingsvrijheid kunnen hebben? Leg uit.

Nee.

-Wilsvrijheid betekent dat je je eigen wil kunt bepalen.

-Handelingsvrijheid betekent dat je kunt doen wat je wilt

-Het is goed mogelijk dat mijn wil gedetermineerd wordt (door opvoeding, een ziekte, DNA enzovoort), maar dat ik toch kan doen wat ik wil

-Bijvoorbeeld: ik kan nu de onbedwingbare neiging hebben op te staan en de tentamenzaal uit te stormen, omdat ik een fobie heb. Mijn wil om de zaal te verlaten is dan gedetermineerd. Maar zolang niemand mij belet om weg te stormen (ik zit niet vastgebonden aan mijn stoel of er staan geen 10 sterke mannen om mij in bedwang te houden), dan kan ik doen wat ik wil, ook al is mijn wil gedetermineerd. Ik heb dan geen wilsvrijheid, wel handelingsvrijheid.

4. Op 9 april 2010 heeft de Hoge Raad beslist 'dat de Staat gehouden is om maatregelen te nemen die er daadwerkelijk toe leiden dat de SGP het passief kiesrecht aan vrouwen toekent' (LJN: BK4549).

A. Indien de Staat maatregelen treft om te zorgen dat de SGP het passief kiesrecht toekent aan vrouwen, wordt dan de negatieve of de positieve vrijheid van de SGP beperkt? Licht uw antwoord toe.

-Negatieve vrijheid betekent dat je kunt doen wat je wilt in de zin dat andere mensen (overheid of medeburgers) geen belemmeringen opwerpen. Het gaat met name om de afwezigheid van fysieke dwang en de dreiging met geweld. Met betrekking tot het recht betekent negatieve vrijheid de afwezigheid van een wettelijke plicht en bijbehorende sancties.

-Positieve vrijheid betekent dat je de middelen (voldoende geld, scholing, enz) hebt om gebruik te kunnen maken van je negatieve vrijheid.

-Het passief kiesrecht is het recht om verkozen te worden in politieke ambten, bijvoorbeeld de Gemeenteraad.

-Als de Staat maatregelen treft om te zorgen dat de SGP niet langer passief kiesrecht aan vrouwen kan onthouden, dan wordt de SGP beperkt in de negatieve vrijheid. Immers, er is nu een belemmering opgeworpen die voorkomt dat de SGP kan doen wat deze partij wil: vrouwen verbieden deel te nemen aan het politieke leven.

B. Artikel 9 lid 2 EVRM noemt vereisten waaraan een beperking van de godsdienstvrijheid moet voldoen om aanvaardbaar te zijn. Is dit tweede lid in overeenstemming met het schadebeginsel van Mill, zoals behandeld in *Achtergronden*? Motiveer uw antwoord.

NB art 9 lid 2 zou, in een tentamensetting, worden opgenomen in de aanhef van de vraag:

Artikel 9 - Vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst[bewerken]

1. Een ieder heeft recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst; dit recht omvat tevens de vrijheid om van godsdienst of overtuiging te veranderen, alsmede de vrijheid hetzij alleen, hetzij met anderen, zowel in het openbaar als privé zijn godsdienst te belijden of overtuiging tot uitdrukking te brengen in erediensten, in onderricht, in praktische toepassing ervan en in het onderhouden van geboden en voorschriften.

2. De vrijheid zijn godsdienst te belijden of overtuiging tot uiting te brengen kan aan geen andere beperkingen worden onderworpen dan die die bij de wet zijn voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk zijn in het belang van de openbare veiligheid, voor de bescherming van de openbare orde, gezondheid of goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

-Het schadebeginsel van Mill houdt in dat de overheid slechts om een reden de vrijheid van burgers mag beperken: het voorkomen van schade aan anderen. Met andere woorden: de overheid mag geen vrijheid beperken voor het eigen bestwil van mensen (anti-paternalisme) of om te voorkomen dat mensen immorele dingen doen (anti-moralisme) of aanstootgevende dingen (aanstootbeginsel).

-Art. 9 lid 2 EVRM is deels gericht op het voorkomen van schade aan anderen, zie het belang van de openbare veiligheid en de openbare orde. Dit is in overeenstemming met het schadebeginsel.

-Art. 9 lid 2 is echter ook deels gericht op de bescherming van de goede zeden. Dit is in strijd met het schadebeginsel.

-Dus: deels wel, deels niet, is het juiste antwoord

PROEFVRAGEN BIJ HOOFDSTUK 8

5. In 1993 daagde een gehandicapte student de NS voor de rechter, omdat hem na 16.00 op station Delft geen hulp werd geboden door de NS bij het verlaten van de trein. Hij zat in een rolstoel. Tussen 9.15-16.00 was de hulp er wel. De student eiste dat de NS de hulp tot 22.00 zou aanbieden. Daarbij deed hij een beroep op het gelijkheidsbeginsel van art. 1 Grondwet.

A. In welke zin vatte de student gelijkheid op: als materiële of formele gelijkheid of beide? Motiveer je antwoord

-Materiële gelijkheid houdt in dat mensen gelijke resultaten bereiken
-Formele gelijkheid houdt in dat mensen gelijke kansen/rechten hebben
-De student heeft aan iedere Nederlander gelijke kansen om gebruik te maken van het OV. Zijn probleem is echter dat hij geen gebruik kan maken van deze kansen, omdat hij in een rolstoel zit. Met andere woorden: formeel is hij gelijk aan ieder ander, materieel is hij ongelijk aan vrijwel alle Nederlanders, omdat hij geen daadwerkelijk/feitelijk OV kan genieten. Met de door hem geeiste voorziening beoogt de student te bereiken dat hij (in hoge mate, namelijk tussen 09.15-22.00) daadwerkelijk gelijk gebruik kan maken van OV. Het gaat het dus om materiële gelijkheid.
-Formeel is de student gelijk aan andere Nederlanders: er is geen verbod van de NS of van een wetgever voor gehandicapten om te reizen met de trein.

B. Van materiële gelijkheid wordt vaak gezegd dat het een 'open einde'-karakter heeft. Wat wordt daarmee bedoeld?

Materiële gelijkheid betekent dat mensen ongelijk worden behandeld om te zorgen dat ze feitelijk hetzelfde kunnen doen (bv met de trein reizen) als anderen. In dit geval betekent dit dat de NS personeel in dienst moet hebben om de student in en uit de trein te helpen. Deze voorziening kost uiteraard geld. Bovendien zijn er veel meer gehandicapten en die wonen en willen reizen in heel Nederland. De gevraagde voorziening zou dus overal moeten worden aangeboden. Ongetwijfeld hebben andere gehandicapten een groot belang bij beschikbaarheid van een in en uitstapservice tot 23.00 of later. Dit wordt bedoeld met het open-eind karakter van materiële gelijkheid: het voorzieningenniveau dat moet worden aangeboden om materiële gelijkheid te bieden kan bijna altijd nog beter en optimaler, met als gevolg kosten die niet door de gemeenschap op te brengen zijn.

6.

In *Achtergronden* wordt een onderscheid gemaakt tussen formele gelijkheid en materiële gelijkheid.

A. Beschrijf beide vormen van gelijkheid.

-Formele gelijkheid houdt in dat mensen gelijke kansen/rechten hebben. Bijvoorbeeld: iedereen heeft het recht om, zeg, 4 weken per jaar met vakantie naar het buitenland te gaan.
-Materiële gelijkheid houdt in dat mensen gelijke resultaten bereiken. Bijvoorbeeld: iedereen (die wil) gaat daadwerkelijk 4 weken per jaar met vakantie naar het buitenland.

B. IN HOEVERRE IS OVERHEIDSBEMOEIENIS NODIG OM BEIDE VORMEN VAN GELIJKHEID TE REALISEREN?

NB DIT IS EEN AANGEPASTE VRAAG (T.O.V. DE EERDER OP BLACKBOARD GEPUBLICEEERDE VERSIE)

-Formele gelijkheid vereist weinig overheidsbemoeienis: belangrijk is alleen dat de overheid bij wet vastlegt welke groepen recht hebben op welke goederen/diensten/enz.
-Materiële gelijkheid vereist doorgaans meer overheidsbemoeienis, omdat de realisering van materiële gelijkheid inspanningen vergt van organisatorische, financiële en andere aard. Bijvoorbeeld: ervoor zorgen dat in beginsel iedereen daadwerkelijk gebruik kan maken van het recht op universitair onderwijs vereist een beurzenstelsel, bijkomende belastingheffing, inspectie en handhaving (fraude voorkomen) e.d.
-Het is niet zo dat alle materiële gelijkheid door de overheid moet worden gerealiseerd. Bijvoorbeeld: de voorziening voor in en uitstappen van gehandicapte reizigers in de trein brengt kosten en inspanningen mee voor de NS.

PROEFVRAGEN HFDST 3

7.

A. De Hoge Raad stelt in het arrest Runescape voor het eerst vast dat een virtueel amulet en masker onder omstandigheden een goed is in de zin van art. 310 Sr. Hoe zou Wiarda, auteur van het boek *'Drie typen van rechtsvinding'*, deze vorm van rechtsvinding typeren? Welke verklaringen geeft hij voor het bestaan van dit type rechtsvinding?

-Gematigd heteronome rechtsvinding.

(Autonome rechtsvinding is onjuist, omdat de term goed in art. 310 Sr niet als een open norm kan worden beschouwd)

Verklaringen:

-de onmogelijkheid om de wet zodanig te formuleren dat deze een antwoord geeft op alle vragen die zich in de toekomst zullen voordoen, bijvoorbeeld als gevolg van technologische ontwikkelingen zoals internet en online gamen

-de aard van de taal: begrippen hebben een vaste kern, maar er zijn altijd gevallen waarin onduidelijk is wat een begrip precies betekent

B.

Noem twee redenen waarom jurisprudentie als rechtsbron niet in de triasleer past en drie redenen waarom de erkenning van jurisprudentie als rechtsbron tegenwoordig toch als met de triasleer verenigbaar wordt beschouwd.

Niet:

-Volgens de triasleer ligt de verantwoordelijkheid voor rechtsvorming bij de wetgevende macht, niet bij de rechtsprekende macht.

-De rechterlijke macht is geen democratisch gekozen instelling

Wel:

-de zuivere triasleer is nergens, ook niet in Nederland, gerealiseerd. In plaats daarvan bestaat een stelsel van checks and balances. Zolang rechtsvorming door de rechterlijke macht effectief gecontroleerd en beïnvloed kan worden door andere machten, is er geen probleem

-rechterlijke rechtsvorming is onvermijdelijk, omdat mechanische wetstoepassing in sommige gevallen onmogelijk is (de wet vereist vaak interpretatie voordat hij kan worden toegepast); omdat de wetgever via open normen de opdracht aan de rechter heeft gegeven om recht te vormen, enz

-om te bepalen of rechterlijke rechtsvorming democratisch is, moet geen formele toets worden toegepast (gekozen via verkiezingen), maar een materiële: is rechterlijke rechtsvorming in

overeenstemming met de norm van gelijke zorg en respect

-rechterlijke rechtsvorming is weliswaar niet democratisch, maar wel rechtsstatelijk

8.

A. In de jurisprudentie is geregeld de vraag aan de orde geweest of een omgangsregeling (het door de rechter bekrachtigde recht van de, na echtscheiding niet met het gezag belaste ouder, om om te gaan met zijn/haar kind) onder de oude BW-bepalingen ook openstond voor mensen die niet met elkaar getrouwd waren voorafgaand aan de onenigheid die uiteindelijk de behoefte aan een omgangsregeling bepaalt. Stel dat de rechter bepaalt dat de regeling ' hoewel blijkens de bewoordingen van het artikel niet expliciet op deze justitiabele van toepassing, naar de huidige inzichten zo moet worden uitgelegd, dat betrokkene ook in aanmerking dient te kunnen komen voor een omgangsregeling en mitsdien in zijn verzoek hiertoe ontvankelijk verklaard moet worden.' Welke interpretatiemethode hanteert de rechter hier? Leg kort uit.

-Teleologisch

-de rechter geeft aan dat de door hem gekozen uitleg niet volgt uit grammaticale interpretatie, d.w.z. uitleg a.d.h.v. de gewone betekenis van het woord. Dit blijkt uit de zinsnede "hoewel blijkens de bewoordingen van het artikel niet expliciet op deze justitiabele van toepassing".

-de rechter geeft aan dat hij het recht uitlegt naar gewijzigde opvattingen en ontwikkelingen in het maatschappelijk verkeer, d.w.z. naar de telos, het doel. Dit blijkt uit de zinsnede "naar de huidige inzichten zo moet worden uitgelegd".

B. Welke risico's zijn verbonden aan het hanteren van open normen door de rechter?

-open normen zijn rechtsnormen waarvan de betekenis niet onmiddellijk duidelijk is. De betekenis van de norm moet door de rechter worden vastgesteld voordat hij haar kan toepassen. Voorbeelden zijn 'redelijkheid', 'billijkheid', 'goede zeden', 'wat in maatschappelijk verkeer betamelijk is'.

Gevaren:

-de rechter kan open normen op verschillende wijzen uitleggen en procespartijen kennen deze uitleg pas nadat de rechter deze heeft vastgesteld. Dit leidt tot rechtsonzekerheid.

-de rechter heeft grote zeggenschap over de vaststelling van de inhoud van open normen. Dit betekent dat de rechter, niet de wetgever, vaststelt wat recht is, hetgeen onwenselijk kan worden geacht omdat de rechter geen democratische legitimatie heeft (ongekozen, voor leven benoemd)

-verschillende rechters in 1^e aanleg en hoger beroep kunnen gemakkelijk tot verschillende interpretaties van de inhoud van open normen komen. Dit kan leiden tot rechtsongelijkheid.

Weliswaar heeft de HR tot taak de rechtseenheid te bewaken en moeten rechters rekening houden met jurisprudentie bij de interpretatie van open normen, maar het is de vraag of daarmee het gevaar van rechtsongelijkheid afdoende wordt tegengegaan.

VRAGEN BIJ HFDST 5

9. Sjouwerman, werknemer van de Coca-Cola Export Corporation, liet bij de bevoorrading van cafe De Munt in Amsterdam het luik openstaan. Duchateau, bezoeker van het cafe, merkte onderweg naar het toilet te laat het openstaande luik op, viel en brak zijn linkerbeen.

A. Welke vorm van rechtvaardigheid is in het geding als beoordeeld wordt of Sjouwerman verwijtbaar onzorgvuldig heeft gehandeld? Geef aan wat deze vorm van rechtvaardigheid inhoudt.

-Compenserende rechtvaardigheid:

-Compenserende rechtvaardigheid heeft betrekking op gevallen waarin individuen schade ondervinden als gevolg van verwijtbaar onrechtmatig handelen van anderen.

-Rechtvaardig wil dan zeggen dat de schade volledig hersteld wordt door schadevergoeding door degene die haar heeft veroorzaakt

B. In de befaamde Zutphense juffrouw-zaak (mevrouw De Vries weigert bij lekkage de hoofdkraan af te sluiten omdat dit haar nachtrust verstoort, met als gevolg grote schade) staat de vraag centraal of onrechtvaardig is om na te laten anderen hulp te bieden die in nood zijn. Hebben we volgens het utilisme een plicht om individuen in nood te helpen? Waarom (niet)?

-Het utilisme stelt dat die handelingen goed zijn die leiden tot het grootste geluk/welzijn voor het grootste aantal. De juiste handeling is dus die welke meer geluk/welzijn voortbrengt (of minder pijn/welzijnsverlies) dan andere handelingen. Daarbij geldt dat mensen gelijkwaardig zijn: het geluk van de een is niet minder belangrijk dan dat van de ander.

-Het utilisme kent geen algemene plicht aanvaard om andere mensen te helpen. Immers, mensen hebben zelf ook een leven. Bovendien kan hulp aan de een nadeel voor de ander met zich meebrengen. Het gaat er om dat alle belangen van alle mensen worden afgewogen en dat gedaan wordt wat nut maximaliseert

-In dit geval moeten de belangen van Mevrouw De Vries en de eigenaar van de waterkraan worden afgewogen. Het is evident dat het nadeel van De Vries (minuutje nachtrust) minder zwaar weegt dan het nadeel van de eigenaar van de leervoorraad. Nutsmaximalisatie vergt in dit geval dus een plicht van De Vries om te helpen.

PROEFVRAGEN BIJ HFDST 6

11. Pieter van de K., verdacht van moord, beroept zich tijdens de terechtzitting op ontoerekenbaarheid (art. 39 Sr). In het psychiatrisch onderzoek komt vast te staan dat Van de K. inderdaad ontoerekenbaar was ten tijde van het plegen van het delict. De rechter neemt deze conclusie over en ontslaat Van der K. van alle rechtsvervolging.

A. Mag Pieter van de K volgens aanhangers van de vergeldingsleer desondanks gestraft worden? Waarom (niet)?

Nee.

-De vergeldingsleer stelt dat alleen schuldigen gestraft mogen worden en wel naar de mate van hun schuld.

-Van schuld is sprake wanneer de dader uit vrije wil tot zijn daad is gekomen, dat hij zijn wil zelf kon bepalen.

-In dit geval is geen sprake van vrije wilskeuze

-Straf is ongerechtvaardigd

B. Mag Pieter van de K. volgens aanhangers van de preventieleer gestraft worden? Waarom (niet)?

Dat hangt er van af.

-De preventieleer stelt dat straf gerechtvaardigd is indien en voorzover straf toekomstige wetsovertredingen voorkomt. Of iemand al dan niet uit vrije wil tot zijn daad is gekomen, doet er in beginsel niet toe.

-Daarbij onderscheidt de preventieleer twee aspecten: speciale preventie (de dader zelf) en generale preventie (andere burgers).

-Als straf ertoe leidt dat de dader –tijdelijk- niet in herhaling kan vallen (bijvoorbeeld door gevangenisstraf), dan is deze straf vanuit het oogpunt van speciale preventie gerechtvaardigd. Wel is het zo dat de preventieleer een utilistische leer is, zodat de vraag zou moeten worden gesteld of het doel van incapacitatie ook bereikt zou kunnen worden op minder gelukverminderende wijze, zoals behandeling)

-Als straf afschrikwekkend zou zijn voor burgers, dan zou straf ook gerechtvaardigd zijn vanuit het oogpunt van generale preventie. De vraag is dus of de bestraffing van ontoerekenbaren een afschrikwekkend effect heeft.

12. In art. 114 van de Nederlandse Grondwet is bepaald dat de doodstraf niet mag worden opgelegd. In de Verenigde Staten wordt de doodstraf in sommige staten nog veelvuldig opgelegd.

A. Geef minimaal 3 argumenten voor de doodstraf

- generale preventie: de doodstraf schrikt potentiële wetsovertreders af
- speciale preventie: de doodstraf voorkomt dat de dader opnieuw de wet overtreedt
- vergelding: oog om oog, tand om tand: sommige delicten (neem bijvoorbeeld een terroristische aanslag met vele doden) zijn dermate ernstig, dan het enig passende antwoord de doodstraf is

B. Kan de (on)waarheid van de onder A genoemde argumenten bewezen worden op basis van feiten? Motiveer je antwoord.

-De preventieer rechtvaardigt straf omwille van de te verwachten effecten. Bij de bepaling van de strafsoort en strafmaat is dus altijd de vraag wat het effect zal zijn op de dader en op potentiële daders. Soms valt dit bewijs met zekerheid te leveren: als de dader wordt opgesloten of gedood, kan hij (tijdelijk) geen nieuwe wetsovertredingen begaan. Vaak is het bewijs een kwestie van speculatie: op basis van feiten uit heden en verleden moet een uitspraak worden gedaan over te verwachten effecten in de toekomst. Bijvoorbeeld: komen bepaalde delicten (bijvoorbeeld moord) minder vaak voor in landen/staten die de doodstraf kennen dan in landen/staten waarin deze is afgeschaft? Uiteraard zijn dergelijke vergelijkingen moeilijk: andere factoren dan de aan of afwezigheid van de doodstraf kan verschillen in misdaadcijfers verklaren (armoede, werkgelegenheid enz). Kortom, bij de preventieer spelen feiten een belangrijke rol, omdat de rechtvaardiging van straf gelegen is in te verwachten effecten van straf.

-Bij de vergeldingsleer doen feiten er niet toe. Het idee is dat er een intrinsieke band is tussen bepaalde delicten en bepaalde straffen, oog om oog, tand om tand. De gevolgen van straf voor toekomstige misdaden doen er niet toe.

PROEFVRAGEN BIJ HFDST 1

13 De beroemde Britse rechtsfilosoof H.L.A. Hart ontwikkelde een theorie over de vraag wat is recht. Hij deed dat vanuit een kritiek op het rechtspositivisme van John Austin. Austin stelt dat recht bestaat uit bevelen van de soeverein die worden afgedwongen door de dreiging van straf. Volgens Hart kan het recht beter worden opgevat als geheel van primaire en secundaire regels worden.

A. Hart beschouwt secundaire regels als oplossing voor problemen die ontstaan als eenvoudige gemeenschappen zich ontwikkelen tot complexe samenlevingen. Op welke problemen doelt Hart?

-Onzekerheid: vragen ontstaan over welke primaire regels gelden, of welke voorgaan boven andere in geval tussen botsende regels

-Veranderende omstandigheden: hoe pas je oude primaire regels aan aan gewijzigde omstandigheden?

-Handhaving: hoe zorg je dat mensen zich aan de primaire regels houden?

-Hoe zorg je dat gemeenschapstaken worden uitgevoerd?

B. *Achtergronden* stelt dat rechtsnormen een eigenaardige positie innemen tussen bevelen en morele normen. Wat hebben rechtsnormen gemeen met bevelen? Wat hebben rechtsnormen gemeen met morele normen?

De overeenkomst tussen rechtsregels en bevelen is dat zij zo nodig met macht kunnen worden afgedwongen.

De overeenkomst tussen rechtsregels en morele normen is dat zij gehoorzaamheid verdienen

14. De beroemde Britse rechtsfilosoof H.L.A. Hart ontwikkelde een theorie over de vraag wat is recht. Hij deed dat vanuit een kritiek op het rechtspositivisme van John Austin. Austin stelt dat recht bestaat uit bevelen van de soeverein die worden afgedwongen door de dreiging van straf. Volgens Hart kan het recht beter worden opgevat als geheel van primaire en secundaire regels.

A. Waarom kan recht in een complexe samenleving volgens Hart niet alleen bestaan uit primaire regels?

Een stelsel van primaire regels (gedragsnormen) is niet toereikend om een complexe samenleving te reguleren, omdat in een complexe samenleving vier problemen ontstaan ten aanzien van primaire regels:

-Onzekerheid: welke primaire regels gelden, of welke gaan voor boven andere in geval van botsende regels?

-Veranderende omstandigheden: hoe pas je oude primaire regels aan aan gewijzigde omstandigheden?

-Handhaving: hoe zorg je dat mensen zich aan de primaire regels houden?

-Hoe zorg je dat gemeenschapstaken worden uitgevoerd?

B. Waarom is recht volgens Hart niet identiek met een bevel van een soeverein waarvan de naleving afgedwongen wordt door de dreiging van straf?

VRAAG VERVALT, TE MOEILIJK.